

Baltijas Semkopis.

Maksa:

Par gadu 2 r., par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 10 t., par 3 mēn. 60 t.; ar peesūtīšanu: a) par pasta: 2 r. 60 t., 1 r. 40 t., 90 t.; b) Jelgavā: par gadu 2 r. 30 t.

Sludinājumi

maksā 5 kap. f. par rindinu.

2. gada-gājums.

Atstāvēšana:

Jelgavā: „Balt. Semkop.” redakcija, Ratoļu eelā № 2 (sesta); Rihgā: Leela Kaleju-eelā № 4, per Kapteina f. un Luga un Vuscha f. l. grahmatu-bodēs; Zitur: Per mahitajeem, Skotajeem, pag. wezakeem, Strih-weereem un wisās grahmatu-bodēs.

№ 48.

Jelgavā, peektdeenā, 3. dezemberi.

1876.

Nahditajs. Lauksaimneeziba. Semkopibas kalenderis preefch dezembra mehnescha. — Teltu baroschana un usaudsinaschana. (Turpinajums.) — Lihdsellis pret wisadeem mudscheem. — Labs usglaboschanas lihdsellis. — Wahrpa. — Wispahriga daka. Pasaulē un winas eefstihmotaji. — Par istaidroschannu. — Stolas nodala. Grahmatu-galbs. — Dastchadas finas. No eefschemeem. — No ahrsemeem. — Atbildes. — Sludinajumi.

Lauksaimneeziba.

Semkopibas kalenderis preefch dezembra mehnescha.

Beidsamais mehnesis nu jau ir peenahzis; wehl reis „Balt. Semkopis” to grib peeminet, kas wezā gadā semkopjeem wehl padarams. Dauds to darbu gan nau, bet tatschu ir katru deenu ko pastrahdat, ja fainneeziba semkopim ir mihla un ja winasch grib us preefchu tikt, kā ari no skahdes issargatees.

1) Pahr wisahm leetahm lopi uszihgti ja-usluhko un ja-apkopj; nau japalaischahs tik ween us laudihm, bet pascham ari ja-eefahpi kuhki; tas nefihš swehrtibu; jo wezs sakams-wahrds jau saka: „Saimneeka azs baro lopu!”

2) Zagahdā ari par to, ka ar baribu nahl zauri. To esmu jau daudstreis fazijis un fazischu ari jo projam, jo tas ir koti swarigs preefch katra semkopja. No 1. dezembra saktot wajaga wismasat wehl preefch 150 deenahm baribas usglabat; wehl labaki ir, kad gahdā preefch 165 deenahm, proti lihds 15. majam. Gruhti tas gan nahlfees, bet ja if deenas gahdahs, ka ne weenas fajas no baribas neteef walti isschkehrdeta, tad to gan ari eefpehs.

3) Pee baribas aprehinaschanas tā ja-apgahdajahs, ka seemas otra pusē t. i. no 1. februara saktot, saweem lopeem drusku wairaf waram dot, ne kā seemas pirmā pusē; ne wis salmus un pelawas, bet feenu waj miltus, klijas, linschlu-rauschus u. z. Ja tē daritu otradi, t. i. preefch seemas-swehrtkeem stipraki bardtu, tad buhtu leela skahde jazeesch, ne ween pawasara, bet ari labu strehki pa wasaru; jo ta gaka, ko lopi zaur badu pasaudejusch, wehsl koti lehni ataug ihpafchi pee gowihm, kam ari peens jadod. Tapehz gan schoseem wairaf ne kā zitahm reisehm buhs nauda ja-upure preefch milteem, kljahm waj linschlu-rauschem; us to jau tagad jafagatawojahs.

4) Zapahrranga ari kartupeti. Dsirb daudš kuhdsotees, ka kartupeti ne-isturot, ihpafchi tee ne, kas mahlu-semē augusch, un tee, kas slapiā laikā nemti. Tapehz ja ween eefpehjams, kartupeti katru mehnesi rei ja-aggreesch jeb ja-ishwanda un flimee, ja-islafa. Ja wehl lehns laiks atgadahs un kartupetu pagrahds waj bedres war skaidru gaisu eelaiht, tad isdosees tos isglahbt no samaitaschanas.

5) To padomu, ko es pagahjuscha mehnesi par maksas zirschannu bewu, gribu tē tikai atjaunot. Malka, ko preefch jaungoda no koka zehrt, istur wairaf un tai ir ari leelaks kurinaschanas-spehks, ne kā tai,

ko wehlaki zehrt. Malka, ko pawasara nozehrt, nau tik zeeta un puhst ahtri.

6) Dezembra mehnesi ja-apgahda kahds krahjums ledus; jo pat wismasakās fainneezibās tas war wasara daschu labumu preefchirt. Kā ledu war usglabat, bes ka tas daudš puhlinu un naudas maksatu, to luhkofschu kahdā no nahkofschem „Balt. Semkopja” numureem is-skaidrot.

7) Ja dezembra mehnesi labs zela-laihs, tad tas ir pareisi ja-ifleeta preefch wajadsigās braufschanas un peeweschanas; jo pehz fneega un aukstuma, preefch seemas-swehrtkeem ne reti sals atlaischahs un laiks paleef mihksts.

8) Un beidsot luhkofim wisi atpakat us scho gadu, kas drihs buhs beidses. Neleegsim, kur esam maldijuschees un kur ne-esam pareisi darijusch. Pee tam mehginasim sawu wainu zehlonus useet un tad, pee jo skaidrakas atishschanas nahlusch, eestim jaunam gadam preti, zeeti apnemdamees, wisi to, kas mums kā zilwekeem un kā semkopjeem peenahlahs, pehz eefpehschanas pareisi ispildit.

Sintenis.

Teltu baroschana un usaudsinaschana.

(Stat. № 47.)

3. Teltu atradinaschana.

Nau teizami, kad tekam jau pehz mas nedelahm saldo peenu atrauj un to sakt pee zitas schkihstas baribas radinat. Zita schkihsta bariba gan drihs ne kad nebuhs tik trefna un tik weegli sagremojama, kā peens, zaur ko zaurš wehders, negluda spalwa un nekahrtiga attihstischanahs parahdahs. Tifai tad, kad tefsch jau wairs no schkihstas baribas ween nepahrteef, bet jau ir peeradis, ari zeetu baribu ehst, war sakt saldo peenu pa masam atraut.

Tefsch jau pehz 2 lihds 3 nedelahm sakt zeetu baribu usnemt. Schaf wezumā jau ir pee teta dserukstes sobi (Backenöhne) tik tahf attihstijuschees, ka tas war zeetu baribu sagremot. Lihdsi ar feenu war 4 nedeku wezam tekam ari ausas file dot. 6 nedekas wezs tefsch ir ar weenu tik tahf attihstijees, ka tam war sakt saldo peenu pa masam atraut un wina weeta nokraistitu peenu dot, kurfch tomehr remdeni jafasilda un ar zitu peenu jafajauz. Zaur to war issargatees no zaureeschanas, kas eerodahs, ja tekam sakt aukstu jeb skahbu dsiru dot; tapehz eefahkumā ari no skahba peena jafargajahs.

Saldā peenā ir zaur zaurehm nemot $3\frac{1}{2}$ procentes tauku, kuru tekam wajaga, jo tauki pawezina protein-weelu sagremoschannu un rajcho meesā wajadsgo siltumu. Wehsl, kad tefsch dabu wairaf peena, schos taurus war atraut (zaur peena nokraistischanu), tapehz ka tad tauki wairs netop preefch mineteem mehrkeem isleetati, bet tik der preefch tauku sakrahschanahs meesā. Kwarts peena swer 70 lotes; ja nu tefsch, kas 5 lihds 6 nedekas wezs, dabu 6 kwarti peena par deenu,

tad tas isbruhke 15 lotes tauku. Tif daudš tauku newar tekam ne zaur kahdu zitu baribu pašneegt un to wehlaſ ari wairs newajaga, ja teta negrib nobarot. Tapehž ir kōti kahrtigi, kad zaur nokraistita peena peeleeſchamu tauku mehšs baribā top pamafinatš, tomehr taš jadara pa maſam, lai weelu ſtarpiba baribā netaptu par daudš leſa, zaur ko baribas isbruhkeſchana un lopa labkhaſchanašs top kaweta. Lai ſchini ſinā nepahrſtatitos, tad ſche peeleeſkam pahrſkatu par teem baribas = lihdſekkeem, kuruš wehlaſ peena weeta mehds dot un kuri pehž tauku ſatura deeſgan nabagi. Schiš pahrſtats nemts iſ „Stöckhardt, der chemiſche Aderſmann 1868, pag. 246.“

100 dakāš apakſchā minetōšs baribas = lihdſektōšs atrodahšs tauku:

Mandelēš, rapſchu = un magonu = ſehkklāš	40	lihdſ	50	daſaš.
Linſehkklāš, kanepēš	30	"	40	"
Sanleš = puſeš ſehkklāš	20	"	30	"
Linſehkklū rauſchōš	10	"	12	"
Rapſchu un zitōš elješ rauſchōš, kā ari pautōš	8	"	10	"
Maiſchu un lupinu graudōš	6	"	7	"
Auſu graudōš	4	"	6	"
Djola ſihlēš, meeſchu = graudōš, kweeſchu = un rudſu =				
klijāš, eeſalā un eeſala dihgōš (aſnōš)	3	"	5	"
Plawu ſeenā, klijāš, luzernā, ſaldā peenā	3	"	4	"
Rudſu graudōš, ſirnōš, pupāš, grikōš	2	"	3	"
Kweeſchu graudōš, lehžāš, labibas = pelawāš, ſirnu =				
lupinu = un rapſchu pahkſtiš	1,5	"	2	"
Pahkſt = ſtahdu ſalmōš, labibas = un rapſchu = ſalmōš,				
kā ari bruhſchu drabināš	1,0	"	1,5	"
ſaſā ahbolinā, lupinēš, lehžāš, ſahlē	0,6	"	0,8	"
kehrneš peena, bruhſchu brahgā	0,4	"	0,6	"
kartupekōš, laſtōš, ſaſā ſpargeli un maiſi	0,3	"	0,4	"
kajzenōš	0,2	"	0,3	"
kajzeau lapāš, kartupeku brahgā un miſāš	0,1	"	0,2	"

Za ſchlihtāš weelaš atrehtina, tad iſnahk tauku uſ 100 dakahm:

pee panteem	35	lihdſ	40	daſaš.
" ſalda peena	25	"	30	"
" kehrneš peena, bruhſchu drabinahm un labibas				
brahgāš	5	"	6	"
" kartupeku brahgāš	2	"	3	"
" turnipſa	1,5	"	3	"
" beetehm un kartupekeem	1	"	1,5	"
" beeſchu lapahm un kartupeku atleeſahm	0,5	"	1,0	"

No wiſeem ſcheem baribas lihdſekkeem war wiſlabat tekam dot atnemtā ſalda peena weeta nokraistito peenu un peena ſulu, linſehkklū rauſchuš, linſehkklāš, auſu =, meeſchu = un ſirnu graudūš, ſauſu (ſchahwetu) eeſalu un rupjaš baribas weeta plawu ſeenu. Aplahtōſim iſ katru no ſchahm baribahm ſewiſchki.

1. Nokraistits peenš ir taš pirmais un labakaiš lihdſekklis, ko tekam ſalda peena weeta war ſahkt dot. Bet iſ ſawa pahrſkata mehš redſam, ka ſaldā peenā ir daudš wairak tauku, ne kā nokraistitā. Beſ tam wehl ir tee tauki, kaš nokraistitā peenā palikuſchi, daudš zeetaki, ne kā tauki, kaš ſaldā peenā, un tapehž ir jautajamaš, waj tekſch toš ſpehž wiſuš ſagremot. Tapehž pee teta baroſchanaš ar nokraistitu peenu ja = apdoma, waj tekſch nedabu par daudš maš tauku. Schini ſinā ir derigi, kad eeſch ta peena, kaš nahktu tekam dodamaš, nekautu krehjmam gluſchi noſtahtešs, t. i. ſcho peenu kraistitu jau pehž 12 lihdſ 16 ſtundahm pehž ſlauſchanaš.

Kad tekam pehž 6 nedekahm ſahk ſaldu peenu atraut un wina weeta dot peenu, iſ kura tik puš krehjma iſſchkiſtiš (nonemts) tad pehž kahdahm 2 lihdſ 3 nedekahm wehlaſ war ſahkt dot baribu, kaš bagata ar taukeem un lihdſi ar to ſaldu peenu gluſchi atraut. Ka nokraistitaišs peenš pa preekſchu remdeni ja = apſilba, jeb ari ja = uſwahra un tad atdiſiſiš tekam jadod, tika jau teiktiš. Silta uhdens = peeleeſchana nau teizama, jo zaur to diſira top par daudš uhdenota.

2. Linſehkklāš war wiſlabat ſalda peena weetu iſpildit, tapehž ka tašs pehž ſawa barodamo weelu ſatura ſtahw ſaldam peenam wiſtuwat un zaur ſawu tauku bagatibu jau maſā mehšā dotāš, war atrauto peenu atſwehrt. Pehž E. Wolff'a peenā ir atneſchanašs ſtarp protein = un oglugidratu = weelaſhm = 1:2,08, linſehkklāš turpretim = 1:2,68*) Starpiba ſtarp peenu un linſehkklahm buhtu ſchini ſinā tika ta, ka linſehkklāš wairak tauku.

Bet iſ linſehkklahm kōti gruhti taukuš iſdabut. Kaut gan uhdens, kura linſehkklāš wahra, top ahtri glumš, tad tomehr ſchiš glumumš nebuht nerodahš no taukeem, bet no gkōtahm, kaš linſehkklū ahra = ſchaulmalā atrodahš. Schiſhš gkōtaš ne ween nedara ne kahda labuma, bet daudš drihſak ſkahde gremoſchana. Tauki ir paſchā linſehkklāš kodolā, ap kuru ir kōti ſihkſta ſchaulmala, kuru newar ne ſawahrit, nedš ari ſagremot. Tapehž linſehkklāš pa preekſchu jaſaſmalzina un tad uhdeni jawahra, kamehr taš top labi pabeekš. Nu to war ar nokraistito peenu ſamaiſit. Pecteeſ, kad 2 reiſeš nedekā linſehkklāš wahra un tad preekſch bruheſchanaš aiſwahſtā traunkā uſglabā.

100 mahrzinaš linſehkklū ir zaur zaurahm nemot 37 mahrz. elješ, jeb 1 mahrz. linſehkklū 11 loteš elješ. Ja nu mehš 6 kwartu peena taukuš, kuruš uſ 15 lotihm aprehkinajahm, gribam ar linſehkklahm atmainit, tad mums pecteeſ 1 1/2 mahrz. linſehkklū. Kad ari mehš newaram peenemt, ka wiſi tauki, kaš linſehkklāš atrodahš, taptu ſagremoti, tad tomehr ſchahdā baribā deeſgan tauku, jo zita bariba, ko mehš pee linſehkklahm ſahkt dodam, ſatura ari kahdu maſumu tauku un pahrak daudš tauku ſkahde. Tapehž ari tekam, kad tam ſahk ſaldu peenu atraut, dod eeſahkumā uſ 100 mahrz. meeſaš ſwara 1/4 mahrz. linſehkklū, kuraš pawairo lehnām lihdſ 1/2 mahrz. Bet ſchiš linſehkklū mehš japamaſina, kad teta ſihdiſchanaš laikš pahrgahjiš un kad tekſch ſahk ſpehžigak meeſā peenemteeš. Schai ſinā ir S. Kühnš ſaſtahdijis ihpaſchu norahditaju, kuru ſche paſneekſam (S. Kühn, die zweckmäßige Ernährung deš Rindvieheš 5. Auflage, pag. 147.) Pehž ſchi norahditaja tekam wajaga uſ 100 mahrz. meeſaš ſwara:

	protein = (olaš balt.) weelu	Tauku.	Oglugidratu.
pee 6 lihdſ 8 ned. wezuma	0,64	0,57	0,75 mahrz.
" 1/4 gada	0,50	0,30	1,00 "
" 1/2 "	0,40	0,20	1,10 "
" 3/4 "	0,35	0,12	1,25 "
" 1 "	0,30	0,09	1,30 "
otrá gada	0,25	0,07	1,35 "

(Turpmak beigušm.)

Lihdſekklis pret wiſadeem mudſcheem.

Deenwiduš Franzijā top no wiſna = audſetajeem pret wiſnogu kufaineem — kaš arweenu mehds leelu ſchahdi padarit — alona maiſijumš leetatiš.

Zaur ſchahdu alona leetaſchamu ir kahdš Franzuſchu muſiſchāš gruntneekš uſ tahm domahm nahziš, ari pret leelaku kuſtonu, kā: blaſſchu, muſchu, ſchurku un peku iſſlauſchamu ſcho lihdſekli leetat.

Preekſch ſchi noluhka tika 2 mahrzinaš alona eeſch kahdahm 6 pudelehm wahroſcha uhdena iſkauſetaš un tuhliit itin wahroſchā buhſchana graudu = ſpihkerōš un zitur wiſōš ſchurku un peku zaurumōš eekmehretaš.

Schiš ſchidrumš eewilkahš tik lab kōkā, kā ari akmenti un ar kaſki nowitetāš leetāš, un pehž uhdena iſgaroſchanaš tika alonš palita (kriſtala weelā) pee kōka un ſeenahm.

Kad weze ſchurku zaurumi bija kreetni aiſtaifiti un jaunaš ari wairš newareja taiſit, tad pehž maš deenahm ſchurkaš un peleš paſuda.

Blakteš paſuhd tuhliit, kad gultu un ſeenu ſchirbaš — kur winaš arween eemih — ar wahroſchu alona iſkauſejumu eekmehre. Eekmehretāš weetaš blakteš ne kad wairš ne = eeronoteš.

*) T. i. ja peend 1 m. protein = weelu, tad tani 2,08 m. oglu = gidratu.

Preekſch kambaru=ſeenu jeb greestu witeſchanas ſataiſitõs kalkõs druſku alons peelitſs, derot koti — muſchas no kambara aiſdſiht.

Schi alona leetaſchana, — wiſas ſche peeminetås weetas — ne maſ zilweſu weſelibai neſſahde un ir daudſ weetas par koti derigu lihdſekli atſihta.

Behz iſmehginaſchanas gan katrs warehs noſwehrt, ziſ ſchis lihdſeklis derigs. R. M.

Labš uſglabaſchanas lihdſeklis.

Kå ſinams, war augkuſ koti ilgi friſchus uſglabat, kad winus kaſtõs jeb traufõs ſtarp apineem eeſeef. Schi uſglabaſchanas wiſje ir ari preekſch ſeera koti deriga. Seers ne til ween no tahrpu eeraſchanahs top iſſargats, bet ari zaur tam jo labaku garſchu dabu. —

Ja ſeera jau buhtu tahrpi eelaiduſchees, tad preekſch eeliſchanas (traufå) ar alu ja-aplaiſta. Seera garſchu war ari pahrlabot, kad tam alu ſamehrzetu drehbes-gabalu pahrfedſ un apmiklinaſchana brihſcheem atjauno.

Wahrpa.

Par ſunu-trakumu. Par to, kå ſuna trakumu war paſiht, tẽ paſtaſtiſim baſchus peedſwojumus. 1) Suni top traki ne til ween leela waſaras-larſtumå waj ſtiprå ſeemas-aufſtumå, kå daudſ kauſchu domå, bet ſchahda ſlimiba pee ſcheem topeem eegadahs latrå gaba-laitå un proti zaur eemeſleem, ko wehl neſina, waj zaur zitu tratu ſunu lodumu. Uſ beidsamo wiſſi ſchi ſlimiba war no weena traka ſuna iſ turå laitå uſ daudſ ziteem pahreet. 2) Nau teeſa, ka ſuni ar tå noſaukteem willa-nageem un lunas, tapat ari ruhniiti ſuni newar tapt traki; jo peedſwojuni mahja, ka ari ſchee lopi, tad tee no traka ſuna koſti, nau aiſ ſchihſ ſlimibas peelipſchanas ſargati. 3) Kur zilweſi, kad tee trakuma-ſlimibå patrituſchi, no uhdena baidahs, tur ſuni attal no tam ne ka neſina, tå ka war ſazit, ne weens traks ſuns nebehg no uhdena. Slahpes pee daudſeem gan ir maſas, bet wiſi laiſa waj dſer uhdeni, peenu un zitus ſlapjumus un daſchi traki ſuni ir pat zaur uhdeni peldejuſchi. 4) Ka trakeem ſuneem ſchkuhmes pa muti nahlot ahrå, ir gluſchi neriftigi, jo leelata data tahdu ſunu ap muti (purnu) tå pat iſſtatahs, kå weſeli ſuni un titai tee no wineem, kam gremõſchanas-muſtuki tå noguruſchi, ka teem mute ſtahw waå, iſlaiſch pa muti ahrå ſteelatas, bet ne wiſ ſchkuhmes. 5) Ari tas nau taiſniba, ka traki ſuni aiſweenu taiſni uſ preekſchu ſtreen, un ka tee aſti weenumehr pakateju kahju ſtarpå ſalozitu tur. Iſhti war tratu ſuni paſiht pee ſchahm ſihmehm: a) Wiſpirms traki ſuni parahda pahrgroſibu ſawå paraſidå iſtureſchana zaur to, ka daſchi no teem top klufi, behdigi waj apniſuſchi, ka tee wairaf ne kå zitadi tumſchås weetas noleelahs, ka tee ir nemeerigi un uſ loſchanu un aiſſtreenſchana gatawi. b) Daudſ tratu ſunu atſtahi paſchås pirmås ſlimibas-deenås ſawa tunga namu un aiſſtreen, waj ne ziſ, waj itin tahtu projam; bet wini, ja tee pee tam til nekeef ween ſaweti, greeſchahs pehz 24 lihdſ 48 ſtundahm attal atpataſ uſ mahjahm. c) Leela data tratu ſunu paſaude jau paſchås pirmås ſlimibas-deenås patikſchana uſ ſawu iſdeenipſchigu baribu, un no laika uſ laiku norihj zitas leetas, kaſ ne maſ par baribu neber, kå par peem ſemi, torſu (ſemes-malku), ſalmus, malkas-gabalus, lupatas ic. d) Wiſi traki ſuni ſawadi rej; tee til ko eerejahs, tuhliſ weſl ſtana druſtu garaki un uſ augſchu pagroſa pueni. Pee ſchahdas reeſchanas wiſlabaki war paſiht, ka ſuns ir traks. e) Daſchi traki ſuni koti daudſ rej, ziti attal koti maſ. Pee pirmeejeem baſſs no laika uſ laiku aiſſmok. f) Gan drihſ wiſi ſuni ſawå trakuma-ſlimibå wairaf koſch, ne kå weſeli buhdami. — Schi loſchanas-luſte parahdahs wairaf pret ziteem lopeem, ne kå pret zilweſkem; bet brihſcham top ari nedſihwas leetas apoſtõs. Tatkſchu ſchee lopi beehſchi patura wehl til daudſ apſinas, ka tee ſawu tungu paſiht un uſ wina ſautſchana klaufa; bet brihſcham tee ari wini ne-attahj ne-aiſlahrtu. g) Daſcheem trakeem ſuneem tuhliſ pehz ſchihſ ſlimibas eeſtaſchanahs nogurſt gremõſchanas-muſtuki, un tapehz apaſchſchollſs druſku notarahs uſ ſemi un mute ſtahw waå. Tatkſchu ir ſchee ſuni war pa laikam wehl koſt. h) Wiſi traki ſuni iſjå laitå koti noleefo, azis teem apweſlahs ar plehwi, ſpalwa ſazelahs wairaf ſtahmus, top pehz 5 lihdſ 6 deenahm pa maſam ween truſtå neſwehzigati, beidſot top pakateja data ſihwa, un wehlatais pehz 8 lihdſ 9 deenahm tee tad noſprahgt. No wiſa ta redſams, ka traka ſuna paſihſchana nau ne maſ til weegla. Tapehz til waram latram, kaſ ſuni tura un pee ta pamana kaut kahdas pahrgroſibås wina apraſtå iſtureſchana, to padomu dot, til ahræ ziſ eeſpehjamſ pee lopu-ahrta palihdſibås mellet. Raubenets.

Wiſpahriga data.

Pafaule (muſhu ſemes-lode) un winaſ eedſihwotaji.

Muſhu ſemes-lode ir ſaules ſiſtema lozeklis un ir no ſaules 20 milj. 708,000 juhdſes tahlu. Winaſ forma t. i. ahrigs iſſkats ir

apaki garena, kå wiſtas ola, un ja tai ap widu gribetu kahdu pawe-beenu apſeet, tad ſchim pawedeenam wajadſetu buht 5400 juhdſes garam, un kad no ſemes weena garena gala lihdſ otram (no ſeemetu pola lihdſ deenwidus polim) gribetu kahdu ſpeeki zauri durt, tad ſchim ſpeekim wajadſetu buht 1713 juhdſes garam. Kad nu tahda gara ſpeeka newar buht un ari ta zauri-durſchana nau eeſpehjama, tad mehſ ſcho garumu til waram domat un noſauzam wiau par ſemes-aſi, par to widus- jeb ſmaguma punktu, ap ko ſeme greeſchahs. Semes plaſchums (winaſ ahrpuſe) iſtaifa 9 milj. 261,338 □ juhdſes, winaſ kubik-ſaturſ 2650 kubik-juhdſes, t. i. 345,936 reiſes maſakſ, ne kå ſaules kubik-ſaturſ. — No wiſa ſemes-wirſus (9,261,338 □ juhdſ.) ir ap abeem poteem 536,000 □ juhdſ. nepaſiſtamas ſemes, paſihſtamais gabals tadeht ir 8 milj. 725,000 juhdſ.; no tam nahſ uſ juhru 6,282,000 □ juhdſ. jeb 72 procentes, un uſ ſemi 2,443,000 □ juhdſes. —

Uſ wiſu ſemi dſihwo 1429 milj. 195,000 zilweſu; no teem Eiropå 295 milj. 445,000, Aſija 853 milj. 860,000, Afrika 192 milj. 270,000, Auſtralijs 3 milj. 800,000, Amerika 83 milj. 730,000. Eiropas Kreewija, kaſ 99,185 □ juhdſ. leela, dſihwo 68 milj. 262,000 zilweſu; Aſijas Kreewija ar 277,542 □ juhdſ. dſihwo 11 milj. zilweſu.

Wiſa Eiropå dſihwo ſchahdas

a) Kaukaſijas tautas: Indeeſchi, Perſeeſchi, Kaukaſeeſchi, Greeku-, Latiniu tautas, Kelti, Wahzi, Latweeſchi, Slahwi, Baſki, Semi-teeſchi, Berbereeſchi, kopå 289 milj.

b) Aſijas tautas: Tatari, Turki, Piini, Ungari, Woguli, Samojeſi, kopå 12 milj.

Ihpahſchi peeſihmejams ir, ka „Meyer'a roſas-leſſikå“ (Meyer's Handlexicon des allgemeinen Wiſſens, 1873) Latweeſchi ſem ta no-ſautuma: „Latweeſchu familija“ ar Leiſcheem, Kuhreem un Lihweem kopå ſalikti un pa wiſam 2 milj. 530 tuhſti. galwas ſkaita.

Tizibås pehz wiſi eedſihwotaji wirſ ſemes eedalahs ſchahdå wiſje:

1) Kriſtigi.	a) Greekiſti-pareiſtizigee	85 milj. 870 tuhſti.
	b) Ewangeliſki kriſtigee	114 „ 584 „
	c) Romeeſchu katoki	194 „ 507 „

kopå 394 milj. 961 tuhſti.

2) Schihdi 4 milj. 700 tuhſti.

3) Mohamedaneefchi 172 „ 965 „

4) Brahma un Buddha tizigee 740 „ 29 „

5) Ziti pagani ar maſak attihſtitu tizibu 116 „ 540 „

No tam redſams, ka gandrihſ 2/3 no wiſeem paſaules eedſihwotajeem pee kriſtigas tizibas wehl nepeeder, un kad nu pehz kahda rehſkinuma, ko nelaiſka „Darbs“ un tad attal „Mahjas-weeſis“ (N 29) ſem ta wirſrakſta: „Ziſ malkå weena Schihda dwehſele,“ neſa, ir peerahdits, ka katrs Schihds, ko zaur miſioni pee kriſtigas tizibas atgreeſch, zaur zaurim 1500 lihdſ 2300 rubteem maſka, tad, ja uſ to paſchu wiſſi wiſus nekriſtitõs gribetu pee kriſtigas tizibas atgreeſt un zaur zaurim uſ katru atgreeſto rehſkinatu 2000 rubtu, wajadſetu iſmaſkat 2,068,468,000,000 (2 biljoni 68 tuhſti. 468 milj.) rubtu, un kad Kreewijas eenemſchanas pa gadu uſ 500 miljonu rub. aprehkina un wiſas ſchihſ eenemſchanas miſionei par labu nowehſletu, tad tomehr pa-eetu 4137 gadi, lihdſ til daudſ naudas buhtu eenemts. No tam redſams, ka tahs dahwanas, ko mehſ Kurſemes un Wiſſemes luteru baſnižås preekſch „Zuhdu waj paganu miſiones“ ſametam, tikpat iſtaifa, kå maſa lahſite juhra, jeb kå ſmilſchu grandiaſch no wiſas muſhu ſemes-lodeſ. Tadeht ja mehſ preekſch Deewa walſtibas pawairoſchanas jeb preekſch ſawu nekriſtito brahku kriſtiſchanas ar manamu ſekmi ko gribam darit, tad mums preekſch ahrigahs miſiones buhs jonefs daudſ leelaki upuri, ne kå lihdſ ſchim. Sinams, ka tad katram wajadſetu pehz ſawas eeſpehjas upuret, teem nabodſineem jo maſak un teem, kam mihtais debefu Tehws jo wairaf paſaules mantu peeſchihriſ, tai mehra jo wairaf. Deekahs, ka ta leeta tadeht ween iſhti ne-eet

uf preefchu, ka pee mums fchis taifnais mehrs deefgan nau eewehrots un ta daschs fawu mafu jo zeetof aifseedams un muti jo platafu atdaridams, tif no ziteem pagehr, lai dod, bet pats turahs pee ta fawama warda: „Nemt ir daudj mihtaki, ne ka dot.“ — Ka mums pafcheem par fawu eefchigo mifioni wispirms jagahda, par peem. fkolas jazet un labati ja-aggahda, kreetni fkolotaji ja-eeguhft, nabadjini jakopj, rakftneezibas-lauks jo nopeet-naki ja-apftrahda un ta pr., ir gan teefa, bet tas wairaf it ne ka zita neparahda, ka tikai to: papreefch jamehfeh preefch fawahm dur-wihm un tad jaluhfo, ka ftahw ar ziteem. Ja mehs jau fenaf buhtu apkopufchi fawas mahjas, fawas fkolas, fawus nabadjinus, tad tagad waretum wairaf fo preefch ahrigas mifiones darit; bet kad nu tas wehl nau notizis, tad tas ar fteigschanos ween jadara, lai pehz tam atleef wairaf naudas un walas preefch Afrikas un Australijas mel-najeem zc. Un jo ahtraki mehs mahjas buhfim gatawi, jo ahtraki fpehfim par ziteem gahdat. Tadeht wehl reis: Steidsatees pirms fawas mahjas apfopt!

No mifiones pahreefim uf tahm daschadahm **walfts-eetaifehm.** Pa wifam pafaulé ir fchahdas walfts-formas:

1) **Apfahrt-ftaigadamas tautas** bes nodibinatas walfts-eetaifes. Walfts weenibas té truhft un katrai familijai ir pafchai faws preefchneeks, kas walda bes rakftiteem likumeem, pehz fawa prahta. Pee tahdam tahtahm peeder 76 milj. galwu.

2) **Skaidra autokratija** t. i. walfts bes rakftiteem likumeem; tas weenigais likums ir waldneeka griba.

Giropâ skaidras autokratijas nau, bet gan Afija un Afrika, ar 120 milj. eedfihwotajeem.

3) **Autokratija ar ihpafcheem likumeem un nodibinatahm walfts-formahm.**

Schê dshiwu pehz walfts-likumeem, waj ari pehz tizibas nofazijumeem, ka par peem. Turkija. Waldneeks jeb Walfts-galwa ir wifu-fpehzigs, tomehr tas ifturahs pehz reifi doteem likumeem, fo ihpafchas eetaifes (fenats, walfts-padome) faftahda un fo waldneeks apftiprina. (Turkija finams ta leeta ir zitada). Pee fchahdahm walftihm peeder 705 milj. zilweku.

4) **Kolonijas** (ufmetufchahs tautas fwefehâs semes), 230 milj. zilw., fur ihpafchu walfts likumu nau, un kas teef walditas pehz tahs walfts likumeem, pee kuras kolonifti pirms peedereja, ka Angtu kolonijas Indija, Amerika zc.

5) **Konstituzijas walftis**, ar 195 milj. eedf.

Walfti ir waldneeks (fehniufch, feifars), kas likumus apftiprina un kam ifpildifchanas-wara rokâ. Likumu-dofchana turpreti peenahkâhs tautas weetneefem, fo ta pate ifwehl.

Tahdas walftes ir: Bahzija, Austrija, Belgija, Dahnija, Holandija, Sweedrija. — Anglija peeder ari pee fchihf fchkiras, tomehr scho walfts-formu waretu nofaukt par „parlamentarifmu“ t. i. fawufchu fahrtas nofala zaur fawas gribas ifteifchannu, kahdus ministerus tahs wehtahs un tamlihdj walfts waldei norahda to politifku zefu, kahds tai ja-eet.

6) **Brihw-walftis jeb republikas** ar 105 milj. eedf., ka Franzija, Schweizija, Amerikas fabeedrotas walftis, un z. Schê tauta pate ifwehl walfts-galwu (presidentu).

Konstituzija nofihmê nodibina fchnu, eetaifi; politikas walodâ fem ta wahrda „konstituzijas walftis“ faprot tahdas walftis, fur tauta pate pee likumu dofchanas, pee nodofchannu nofazifchanas zc nem dalibu. Ka mehs if augfcheja pahrfkata efam redsejufchi, tad tikai ta mafakâ dala no wifahm pafaulés walftihm pee fchihf fchkiras peeder, titai 300 milj. zilweku, lamehr wifâ pafaulé kahdi 1429 milj. 195,000 zilw. dshiwu. Tadeht wehl ne maf newar fazit, ka fchi walfts-forma uf wifu wihfi un fem wifahm buhfchannahm efot ta labakâ. Ta labakâ walfts nodibinafchana ir ta, zaur fo wifem pawalftneefem noteef taifniba, zaur fo gariga un laiziga attihftiba ir eefpehjama un

zaur fo walfts eedfihwotajeem ir pilna drofchiba; un lamehr Bahzija zc. ar konstituziju it labi eet uf preefchu, lamehr ta zitur warbuht it ne maf nederetu. Mehs, paldees Deewan, fem fawa augfta Runga un Reifara taifnâ un fcheligâ fzeptera, dshiwojam tahdâ walfti, fur wifâ tas ir pilnigi faweenots, fo no labas un fahrtigas walfts war pagehret.

Konstituzijas walftu parlamentôs, landtagôs un fungu-namôs t. i. pehz likuma eezelto walfts-eedfihwotaju weetneeku fapulzês, walda dasch daschadas partijas, kas fawu wehletaju gribu mehgina panahft un tadeht weena otu apfaro, zaur fo finams fchfelschanahs, nemeers un ftrihdi ne kad nebeidsahs. Katra partija grib dabot wirsroku zaur balsa wairafumu, katra ifleeta lihdselkus kahdus tif ween faprafama, lai waretu pee mehrka kluft, un ne gara-eerotfchu, nedf naudas-maka, Amerika pat ne rewolweru netruhft, kad uffahft zihni-fchannos uf zelfchannos waj kriifchannu.

Tahs fwarigakâhs partijas, kas wiswairaf uf zihniifchannas-lauka parahdahs, buhtu fchihf: **Ultramontani**, wezâ pahwesta-papas melnais kara-fpehfs, kas ne weenâ konstituzijas walfti netruhft, it ka kolaki kweefchôs, un it wifur zihnahs pahwesta nemaldibu, basnizas un winas deenderu waru nodibinat un eeweft. Tad nahf **konfervatiwi**, t. i. tahdi, kas labpracht jaunus eetaifes negrib, bet karo par wezahm teefibahm un tahs aifftahw lihds beidsamahm. Daudsreis scho ftarpâ ir ihfti godawihri, kas pilnigi pehz fawas pahrfcezinafchannahs ifturahs un walfti ir koti fwarigi pihlari. **Viberali** t. i. brihwprachtige, ir ar konfervatiweem weenumehr matôs. Schi partija dfenahs pehz brihwprachtigeem eeftahdijumeem (Fortfchrittspartei) un kopâ ar konfervatiweem wina gau ir ta fwarigakâ walfts-eedfihwotaju dala. **Reafzioneri** grib arween atpafal dotees, jufament ka wehfeh, kas jo mihtaki dshiwu tumfchâs alâs. **Radikali** tur preti wifâs leetas gribetu gruntigi pahrwehrtit, ta no pafcheem pamateem fahkot. Wineem nepeeteef, kad fokû apfopi, nê, wini to grib pawifam pahrfahdit.

Schihm partijahm ir skaidri nofazits noluhfs, tomehr winu ftarpâ ir attal tahdas partijas, kam jo lehnaks programs un kas ne reti tahm zitahm peebeedrojahs. —

Wifas partijas kopâ ir tas, fo mehs par zilwezi jeb zilweku fabeedribu nofauzam. Daschi zilweki ihfti ne pee weenas partijas nepeeder un buhtu ar tahm krahfahm falihdsinami, kas warawihlfne ftarp ihfti farkano un ihfti djeteno jeb filo krahfu parahdahs. Daudsreis tahdi nau ne auffti nedf karfti, bet remdeni; daudsreis wini aufal lihdsinajahs fpalwai, fo wehfeh fchurp un turp dfenâ. Parlamentôs winus ifleeto par materialu, ar fo kahdu robu ifpilda, un deenifchâ dshiwê winus war no tam pafiht, ka wini waj nu it ne ka negrib, waj ari it ne ar fo nau meerâ. — Uf wifu wihfi zeen. lafitaji no fchihm rindinahm atfihf, zif grehti ir tahdu laifkraftu ifdot, ar fo wifas partijas buhtu meerâ.

G. R.

Par ifskaidrojchannu.

Zeen. Gaismina fgam. Par Zuhfu apnemfchannos, fchad un tad daschu no Latwijas wairaf eewehrojannahm weetohm mums „B. S.“ lafitajeem aprafttijumus pafneegt, no firbs preezadamees, tomehr wehletos, kahdu wahrdinu pee Zuhfu pirma aprafttijuma „Bez-Peebalga“ peefihmet, wiftim tadeht, lai Zums, tikai if „wehsturigeem rakfteem“ par winahm finas fmetot, turpmaf wairs nektuhditos. Ir jau gan teefa, ka kahdu leetu waj weetu, par kuru wehfture jau teefu fpreedufe, apraftot, mums ar tahm finahm peeteef, kuras wehsturigôs rakftôs atrodam — pr. peem. to wifu-labato wezahs Sizilijas aprafttijumu ir mums pafneedsis wihrs, furfeh fawâ muhfchâ nau Sizilijas falas redsejis un mehs pafchi efam „Walt. wehftn“ 1871. g. gahjumâ (41 — 45 num.) aprafttijumu „Staburadfe Kursemê“ (ari B. Dihrika „peemina“, 34. num., fchis aprafttijums lafam) pafneegufchi, eekam ar pafchu azim bijahm Staburadfi apluhfojufchi — ; bet ja

gribesim tahdu weetu aprakstīt, kura šho baltdeenu dšihwu dalibu pee wehstures nem un ar Deewa palihgu pee winas wehl joprojam dšihwu dalibu nems, tad mehš gān wis newaresim uš wehsturigeem raksteem ween atbaltstitees, bet mums wjadšehs aprakstamo weetu ne ween pašcheem apluhot, lai redsetum, kahda wina tani brihdi ir, bet ari pašcheem dširdet, kas wina tani brihdi noteek; jeb waj nepeetiftu jau ari ar to, ka šawu pehz wehsturigeem raksteem šarakstīto aprakstijumu kahdam tani weeta dšihwodamam pašistamam eepreekšchur zaurlašišchanai peesuhstitum? — Ja nu Zuhš, zeen. G. Egs weenu waj otru no teem nūpat mineteem lihdsēkeem buhtut isleetajūšchi, tad Zuhš šawā aprakstijumā buhtut no kuhdahm isfargajūšchees, kuras nu zaur „wehsturigeem raksteem“ winā Zums pašcheem gluschi nemanot eewešūšchahs, jo tani „wehsturigā rakstā, uš kura Zuhš atbaltstijūšchees, ir gluschi tahs pašchas kuhdas, kahdas Zuhši aprakstijumā lašamas. Tā tur, kā šchē ir lašams, ka Bez-Beebalgā pawafaru šaldati lehgeri šahwot; bet nu jau ir apaki desmits gadi aistezejušchi, kamehr wini šchē wairs lehgeri nestahw, jo ne weena pašcha šarewa nau redsams, un puše no winau zitreisigahs lašarmas muiščā ir jau šen par Tahlijas deewenes namī (teatri) pahwehrsta. Šo projam uš tahs peeminas tahpelites, kura wezā školās-tehwa peeminas tahpelitei par labo roku štatantā, nestahw wis rakstīs „S. Pilšatneeks“, bet „S. Pilšehtneek“; jo tā mans mihtots amata-brahliš (preekšch 14 gadeem,) kad „leelo školu“ ušbuhweja, rakstijahs; bet wehlat, par pilnu wihru tapis, wišč rakstahs škadri pa latwiški — S. Pilšatneeks. Un jo ehromoti buhs bijis katram, kas W. Beebalgas draudšes-školas eekšchpuši apluhotjis, no Zuhšu aprakstijuma dširdet, ka winā tikai diwas leelas školās-istabaš atrodotees, kamehr winā tatschu patešiba šchetras leelas školās-istabaš ir, no kurahtm if weenā pa darba laiku weens školotajs darbā stahw, kamehr peektais školotajs pa brihšcham drufzin atpuhšchahs. Tad buhtu no Zuhšu aprakstijuma gandrihs jadoma, ka „ihpašchš nams“ preekšch teatra israhbijumeem ari dr. školā atrodahs, bet tā jau wis newaid; un kura weeta ihpašchš nams preekšch teatra-israhbijumeem atrodahs, ir jau augščā minets. Un beidsot Zums wehl to pawehstiju, ka „Sarihu Kahrlis“ nemaš „širdigs“ newaid un ka wišč nebuht nedomā, ka winam kahda pateziba par to peenahštos, tehwu leetas darbojotees. Bits wis Zuhšu rakstā it pareiši aprakstīs un špreests. Bez-Beebalgas draudšes-škola ir (tā šatot) tā ašš, ap kuru Bez-Beebalgas dšihwe grošahs un ta šweze, no kuras wina šawu gaišmu dabu u. t. pr., jo mašatais wišas labdar-šeedribas darbošchanahs — weenigi teatri un teatra-promes isnemot, noteek šchē, tā ka itin retu šwehtdeenas pawafari isnemot, warām no šchihš weetinas leezinat, ka

Leeli zeli, maji zeli,
Wisi winā eetezē.
R. Müllers.

Školās = nodata.

Grahmatu galds.

Šchogab attal wehl šchahdas grahmatas isnahluščas:
1) Etnografija, jeb pašaules walšis tautas un winau dabas, eeraščas un dšihwe. Širopa. I. daka. Šarakstijis E. Dūnsberg'is. Išdota no Ernst Plates, Rihgā, 1876.

Mehš no širšs dšituma preezajamees, šaweem zeen. laštajeem wehšt waredami, ka etnografijas pirma daka jau isnahluše. Wina nefs šinas un aprakstijumus par 6 Širopas leelwalšihm un to eedšihwotajeem. Ar ihpašchu mihleštibu zeen, autors ir Latweeščuš eewešrojis un tahda wišē dāšchu labu šun no wezeem laileem ušglabāšis, lai gān ari newar šazit, ka wišč žitas tautas un walšis tā pabeheruš buhtu ušluhtojis. — Ar šcho šwarigo grahmatu Latweešču rakstneebai ir ne ween šants, bet ari augšigs šars peepraušs. Muhsu wezais Dūnsberg'a tehws mums jaukatu dahwanu newareja pašneegt, un tā kā augtu šoks uš wafaras beigahm, kad jau rudens metahs, arweenu jo wairak eetezejuščus, eenahtuščus augšus nefs, tā ari muhsu treetnais ššeešmineeks un rakstneeks šawā dšihwibas rudenī jo pilnigalus garaugšus pašneebš. Mehš winam no širšs wehlam špehtu un preeču, šcho šawu ušnemto

leelo darbu galā wešt, bet wehšampes no širšs ari, ka „Etnografija“ netraštū ne weenā Latw. bibliotekā, ne weenās mahjās.

2) „Bihniščanahs uš dšihwibu un nahwi“ jeb „Belgrades Roše“ Šahšis no Turku-Serbu kara-šauka. Latwiški no Lapas Mahrtina. Rihgā, 1876, Brahtu Bušč apgahdeenā. 2 lihds 7. burtņizi, kas mums peesuhtitas.

Wises nespehj wišas notikumus un buhščanas Balkana pušalā til šmalti uššihmet, tā kas šchē notijis; tadeht katram Latweetim, kas ar nimetā kara breešmigahm drahmahm grib jo tuwati eepašihstees, ar šcho šahstu ir pilna eespehja uš tam un derigs laika-šaweklis pašneegts. Waloda un druka ir labas.

3) „Behrnu draugs.“ Jauna pirma lašišchanas grahmata pr. pag. školahm, apgahdata no E. Šchröder, Šalas draudšes mahžitaja, 2 dakas, išdota no Ernst Plates, Rihgā, 1875 un 1876.

„Apgahdata“ ir šchē tas riltigais wahrds, jo zeen apgahdatajo no abahm dakahm tikai abhezi pats leekahs rakstijis, wišš žits ir krahšums ij žitahm grahmahtam un laikraksteem. Par walodu mehš tadeht ne tā newaram šazit, ta ir pehz katta rakstneeta, kura raksti šchē ušnemti. Bet tomehr zeen. laštajs nekamnošes, tad šchē kritikas weeta šchdu gabatimū ij 2. dakas pašneegšim, no tam grahmatimū gars un waloda jo labaki, peerahdisees. 36. gabalā šen ta wirrakstia: „Tas žeta rahditajs“ lašam; Un tomehr daudš dwehšeles ir un paleel šchahbigas, waj winau luhgšchanas pee Deewa ir pallaustas, waj ne. Zaur šo tas nahš? — — — bet weena leeta žums war buht lihds šchim wehl nau prahtā nahluše, kas aštawe, ka šawas luhgšchanas pallaust-šcham drošchi un preežigi warām žizet, proti: ka Deewa luhdšēji Ebreiški nemaht. Šo tas wahrdinšch „Amēn“ ir ebreišis wahrds — — — Wini gaid šawas luhgšchanas pallaustšchānu pa latwiški, un Deewš to dod pa ebreiški. — Mums leekahs, ka šchahda isštaidrošchanas behrneem un dāšchahm wezahm meitahm prahtu šajauts, jo pehz šchihš isštaidrošchanas tee šahš žizet, ka mihtais Deewš pa latwiški neprot.

4) Latweešču tautas kalenderis uš 1877. g. 3. gada gahjums, Rihgā, 1876, dabujams pee brahteem Bušč.

Par to mašu ženu isdewejs ir deegau puhlejees to wahrdū „tautas kalenders“ attaišnot un pirzejs teesham nenofšehšos, to pirzis. Tomehr mehš winau darām ušmanigu uš dāšchahm nepilnibahm, šo turpmat waijābjetu nowehst. Wišpirms ir waloda, kas dāšchā weeta it tā duhris uš ašihm israhdahs. „Salbe“ (šalwe, šmehre), „stazione“ (štanzija), „štempel-marti“ (št.-martas) un re., ir wahrdi, kas Latweešchā aušes ššimas padara. Društahrt mehš wehletos, ka šarj „padomeem“ turpmat wairs ne-atraštos puhščchotaju-mahžibas, kas šaudis mušina. Pa leelatai dakai šchē „padomi“ ir labi un šinatniški šalitti, jeb ij šinatniškeem raksteem nepilnigi pahrtuloti. Weidsot mehš newaram leegt, ka ta nobala „Teefas“ daudš labaki wareja mahjās palikt. Tē ir treetnš mallas žirtejs wandijees pa teesu nošajijumeem. Ari Latweešču šemneeki nau wairs behri, šo ar šringeli war apmeerinat.

5) Tels, Šweizu warons. Wehsturigs šahšis. Rabanta Šhana pahrtulotš. Rihgā, 1876, pee brahteem Bušč.

Kad reiš rimšees, jauto Latw. walodu tā možit?!

G. M.

Dāšchadas šinas.

No eekšchjemehm.

Ši Šalzgrahwes. Tai nakti no 26. uš 27. oktobri šch. g. uš Lukuma paštes-žeta, ne tahku no Širpja meščšargu mahjahm, atradahs nedšihws žilweks žeta-grahwi. Šā tagad dšird, tad šchis nedšihwais bijis muhsu šaiminu pagasta Behršmuišchās Kaušu šaimneeks, kas ne wis newilščus šawu dšihwibu beidsis, bet, kā domā, zaur šiteenu uš galwu nobeigts. Šcho leetu tagad Dobeles pilš-teeša ijmele. — Muhsu šaiminu pagastā, Leel-Šwehtē, nodega 11. nowbr. šch. g. Wilspleku meščšargu rija lihds ar 8 wešumeem šeena, wišahm šchagadu pelawahm un preekšch rijas-pahrbuhwes šawešteem 150 balkeem. Ari kahdam kalpam, zaur kura ne-apdomibu uguns isžehlees, šadegušchi 5—6 podi šinu. Čhriščka peesariščh.

Sabiles un Šasmas meestindš ir jaunās elementarškolas dibinatas, kas ne ween meestinu eedšihwotajeem pašcheem, bet ari winau apgabaleem nahšs par labu.

Šanšeenes mahžitajs, Ludwig Šeerwagen t., ir pehz 27 gadi ilgas amata šopščhanas 31. oktbr. no šawas draudšes ažu-wahžibas deht atwadijees. Pee aiseeščchanas wišč šawai draudšei pahrdewis par lehtaku ženu dāščus ekšemplarus no pašcha šarakstihm latwiščahm grahmatahm; tā pat ari wišč šawai draudšei dahwinajis

100 rubl. f. un ſcho mihleſtibas-darbu apſolijis if gadus darit. Preeſch aifeeſchanas ſwehtdeen, 24. oktbr., goda-maltite notureta, pee kuras fonventes lozekki, pagasta-wezakee un pehrminderi balibu nehmuſchi. Gaujeenes draudſe koti noſchehlo ſcha uſtiziga ſtrahdneeka ſchkirſchanos. Wina weetā tagad aizinats mahzitajs Julius von Raiſon (L. Reſong) f. if Krihsburgas (Kurfemē.)

Si Maſkawas rakſta „Balt. W.“ ka ſtarp teem Latweeſcheem, kas uſ Serbiju ſawwaligi aiſgahjuſchi lihdfzihnitees, atrodotees ari dſeefmineeks A. Pumpurs, ſtahbes-kapteins ſchſtabs ſkolmeiſters un ſcha radineeks Andrejs ſkolmeiſters. Schis beidsamais ne ſen if Serbijas galwas-pilſehtas ſchahdu wehſtuli atraſtijijs: „Es biju ſeſchas reiſes uguni pret Turkeem, aiſ zeetolſchua Deligrades, uſ Krewetas un Djuniſchas augſlahm pakalnehm. Tſchetrās kauſchanās (7., 8., 9. un 10. oktbr. deenās) es biju koti laimigs, jo paliku dſihws un weſels. 11. oktobri, uſ Krewetas pakalnehm, man lode iſſpehra mehtelim zaurunu, mani paſchu ne-aiferdama. 17. oktobris bija ta gruhtaka deena. Schini deenā, ſwehtdeenā, mehſ iſgahjahm pulkſten ſeptinōs uſ Djuniſchas augſtumeem un pulkſten dewinōs ſahſahm jo ſihwi kantees. Lihds pusdeenai man gahja labi. Bet ap pulkſten weens kahda ſemi ſkreedama eenaidneeku granata man aiſſehra labo kahju, ſaplehja biſſas, apakſchbiſſas un eewainoja mani diwās weetās. Ja nebuhtu paſchā nelaines brihdi kahju uſ preeſchu ſpehris, tad minetā leelgabalu lode buhtu manu kahju tā neeku norahwuſe. — Tagad es weſetojos kahdā Belgrades ſlimneeku-namā. Ja pameeram nobeidsotees, wahſis ſadſihs, tad ſtahſchos atkal brihwneeku pulkā; ja neſadſihs — tad doſchos atpatal uſ tehwijs.“

No Bauſſas. Pehbejōs trijōs gadōs ſchini puſē wairak paſch-nahwibas notikuſchahs. Paſchā Bauſſas pilſehtā noſchahwahs kahds wirſneeks. Wehſak nogiſtejahs atkal kahds ſkroderis, pee ſchi bija weeglprahſtīga dſihwe wainiga. Un nu pat iſgahjuſcho waſar atkal diwi pakahrahſ. Weens ſlimigs puifis, otris dſehrajs, prezejees wihrs. Pirmais iſſamiſchana ſawai dſihwibai galu padarijis, otris dſehrumā. Tad wehl ſchini rudenī kahds eedſehrees kaſejs linus no upes melodams peldejis pahri upei un ta ſawu dſihwibu pabeidſis. Deeweris.

„Latw. awiſes“ un pehz tam ari „**Mahjas weeſis**“ neſ kahdu rakſtu par neſchkiſhtigu, nekaunigu dſihwi pee Kurfemes Latweeſcheem wiſpahr un ihpaſchi ari pee „daſcheem“ if Jelgawas apgabala, kuru laſot pat wezakeem kaudihm janofarſt, ne wehl jaunekkeem un jauneklehm. Ja tahda nekahrtiga dſihwe teeſcham ſchur waj tur wehl atgadahs, tad to tatſchu newar wiſeem jeb wiſam apgabalam pahrmest. Mums leelohs, ka tahdi ſkandaku-rakſti ne ween kaunibas juhtas aiſter, bet ihpaſchi ari muhſu jauno audſi uſ neſchkiſhtahm domahm wada, to teeſcham uſ teem nedarbeem pawed, no kam winau grib iſſargat. Ja kur pret kaunibas jeb tiſlibas ſikumeem apgrehtojahs, tad pehz muhſu domahm ir poliſejas uſdewums, tahdas nekahrtihs nowehrſt un wainigos tā peeklahjahs ſtrahpet. Bet tahdus ſkandata-rakſtus pa awiſehm waſat un taiſ ſawu aiſnemto duhſchu atdiſſinat, pehz muhſu domahm wiſmaſakais ir kauna preeſchſihme, nerehſkinaſchana par godprahſtibas un kaunibas aiſtiſcham uſ laſitajahm un laſitajeem, tā tas — zil mums ſinams — wehl ne pee weenas zitas tautas nau peedſihwots.

Dubultōs tagad tiſſchot paſtahwigs paſta-kantoris eetaiſits.

No Behterburgas mums rakſta: Preeſtdeen, 3. deſembri ſch. g. „Palmes“ ſahlē ſpehlehs Latweeſchu teatri, iſrahdihs tahs lugas „Zizis Moſes“ un Bagata bruhte.“ Pehz tam buhs weefigs wafors ar danzoſcham. Zau weſelu gadu pee mums Behterburgā nau ne Latw. teatriſ ſpehleſts, nedī ari weefigs wafars iſrihſkots un tagad zaur ſcho iſrihſkoſcham domajam daſchu ſchejeenes Latweeſchu wehleſchanoſ atkal iſpildit. Ari teizami teatra-ſpehti mums leel zeret uſ publiſas ſtipru epedaliſchanoſ.

No ahrſemehm.

Politikas pahrkſats.

No tam, tā Eiropas leelwalſtis Turkijas leetā ihſtā brihdi pret Kreewiju iſtureſees, atlehs waj wiſpahrigs karſch, to mehſ ſinams wiſ maſak wehlamees, waj tikai karſch ſtarp ſchihm abahm walſtihm, waj ari tikai kahdu Turkijas ſemes gabalu apſehſchana zaur Kreewijas kara-pulkeem, jo beſ ſchi beidsamā lihdselka ſchoreiſ neiſtiks, tā mehſ jau eepreeſch eſam iſſkaidrojuſchi. Wiſpahrigahs konferenzes darbus un ſpreedumus Konſtantinopelē, kas tur pa tam jau eefahkuſchees, mehſ tiſ waram uſluhtot tā leelwalſtu politikas atbaſu, tā winau domu klaju iſſaſchjanu; jo kad Turki beidsot ſchos ſpreedumus tomehr nepeenem jeb peenem un neſpehj iſpildit, tad teem tomehr no ſtiprakas puſes japeelihs, waj nu ar waru, waj ar ſpehku beſ kara noluhkeem. Tadeht beidsamā galā Turkijas paſchas rokā ſtahw, waj ta karu grib waj nē. Pee kahrtigas waldes ſchi leeta pawiſam tiſ taht nebuhtu gahjuſe un pee ſapratigas politikas Turkija wehl it labi waretu glahbtees, lai gan ne ar weſelu kaſchoku. Bet „jo pliks, jo traſs;“ un ſchis traſums ir pat tos ſultana padoma dewejus pawiſam apmahnijs, kam labſ nodoms. Tadeht uſ „flinku meeru“ newar zereht, newar palaiſtees.

Kamehr mehſ ſawu beidsamo pahrkſtatu rakſtijahm, politikas laukā ir daudſ pahrwehrſchanoſ notikuſchahs. Wiſpirms ir **Wahzijas** politika, kas peeminama. Schinis leelās politikas juſſchanoſ Wahzija — to zeen. laſitaji jau ſin — arween ir iſturejuſehs meerigi, un pee tam to zeenijamo ſtahwokli eenendama, kas walſtei ar leelu ſpehku peenahlahs, wina atkal no jauna ir peerahdijufe, ka wina ir Kreewijas ihſtais draugs. Un ſchi draudſiba dibinajahs ne ween uſ dahrgahm familijas ſaitehm ſtarp abu Keiſarn nameem, bet ihpaſchi ari uſ taiſnibas un zilweku mihleſtibas pamateem. Firſts Biſmarks lihds ſchim ſawas domas par Turku leetu wehl nebija tiſ gairchi un ſkaidri iſſaſzijijs, tā 23. nowembri (5 deſ.) walſts aiſtahwu ſapulzē. So gara kā runā wiſch peerahdija, ka ta draudſiba ſtarp Kreewijas, Wahzijas un Auſtrijas Keiſareem ſchini brihdi eſot tiſ pat ſtipra un paſtahwiga, tā no eefahkuma, un lai ar kahda daļa no Auſtrijas laikrakſteem ſawu halſi pret Kreewiju pazehlufe, tad tomehr **Auſtrijas** walde pee ſawas uſſahſtahs politikas palelot un Kreewijai ſchkerſtus zekā nelikſchot, ja tai wajadſehs Turku kriſtigos pawalſtneekus ar waru atſwabinat. Kreewija ne-iſeijot uſ ſawu robeſchu paleelinaſcham, — ja tas tā buhtu, tad tagad wiſas Eiropas politika buhtu zitada, ne tā tagad. **Wahzija** uſ karu ne domajot un newarot domat, wina Kreewijai warot wairak lihds et ar ſawu meera-paliku, ne tā ar apbrunoſchanoſ, kas tikai zitas walſtis nemeerigas padaritu. Un ſcho politiku wina peepaturehs ari uſ preeſchu. Ka Kreewija zaur tullas maſkas paleelinaſcham andeli ar Wahziju gruhtaku padarijuſe, ne-eſot ne kahds eemeſls, pret winau kaunu prahtu turet: politika eſot ſtingri jaſchir no walſts-ſaimneeziſas. — Ari **Anglijai** trahſtjet eemeſlu, pret Kreewiju iſturetees, jo ſchi winaſ robeſchas ne kur ne-aiferot un ari newarot aiſkert. Ja uſ wiſpahrigo konferenzi ne-iſdotos meera nodibinat, tad eſot jaruhpejahs, ka karſch, beſ kura tad ſinams newarot palikt, nepalelot par wiſpahrigu karu.

Sāji runa ir koti pee tam peepalihdſejuſe, politikas gairu tihrut un ari Anglu politiku uſ riſtigo zeku groſit. Ar ſcho runu ſaetahs ari Anglu tautas balſs, kas karu ar Kreewiju ne kad nau gribejuſe un tadeht ſawas waldes politiku dandſahrt jau ir ſmahdejuſe. Anglu pirmais miniſteris turpreti ar weenu bija zitadās domās, — tadeht tee leelee raibumi, tadeht ta naidiga iſtureſchanoſ pret Kreewiju; tagad wina miniſtera-trehſls ſahſ jau ſchuhpotees, tauta un leels pulks leelmanu ir pret winau politiku, un dſird ka wina atlaiſchana no amata eſot nodomata, ja wiſch pats to nee-eſneegs.

Pa tam **Turkija** wiſs eet tiſ raibi, it ka „uguns ar uhdem jauktos,“ it ka „nams uſ namu gruhtu.“ Starp miniſtereem ir

eefchigs varšch; starp Turku partijam ir zihnišchanahs us zelschanos un krišchanu; tagadeja sultana brahliš Murads, kas „šlimibas deht“ it ihši zaur ministereem tika no amata atzelts, esot atkal wefels un kopā ar wina preekščahjeja, nelaiķa sultana Abdul-Ūziz'a (kurfch tapat no ministereem tika no amata atzelts un wehlat ar „šchekritehm“ esot ņawas ahderes pahrgreesis un nomira) dehtu, wahrđā Zezeddin, ņazetotees un mišinot laudis pret tagadejo sultanu; walde pawehlejuše, ka wišā Turkijā wišeem pawalstneekem no 21. hiħdi 40. gadam ja-eet salbatōs, — laudis par to murdot. Kur til ņlatahs, ir posts un nelaiķe! Un lai ņahis posts paliktu jo leelaks, tad Turku karawirs-neeki peħz eephešchanas gahđā, ka ta no leelwalstihm noņazita kara-lihnija starp abahm karodamahm daħahm no Turkeem pastahwigi tiftu pahrfahpta, pee kam atkal leels pulks kristigo ir nonahwets! — War-buht, ka jau nahfošhā reišā warešim sinot, ko wišpahrigā konferenze, kas tagad jau ņanahkuše, buhs nošpreeduse un kas tad us politikas-waj kara-lauka taħtat ņahls notift.

Franzijā un Greekijā ministerei eefneegušchi ņawu atlaišchanas-luhgšchanu — eefchigu strihdu deht.

Rumenija esot ar Kreewiju noslehguše lihgumu, peħz kura ta no Kreewijas tiks apņargata un par to atkal ar Kreewiju turesees kopā.

Montenegreeschi ir usnehmušchi daudš truhkumu zeešdamas familijas no appeesteem Turkijas kristigeem un tagad wineem — pašcheem badš ņlaht! Winu firsts laidis us Kreewiju luhgšchanu, lai wineem isliħdsot ar maiši, — tikai ar maiši! Kad wina karēweem ta apšina, ka wina ņewahm un behrneem nau badš jazeešch, tad tee-ņaujotees lihdi beidsamai ašins laħfitei! — Ta ir waloda, pee kam pašihst duħšchigos Montenegreeschus. It tuwu Montenegrijai

duħwo ņahda kalni-tautina, Miriditeeschi. Šchee, lihdi ņahdeem 10,000 duħšchigeem karēweem, ir no Turku waldes daudštahrt peekrahpti, un beidsamā laiķā pat wina wirsneeks, prinzis Prenk, bija Turku apzeetinašchanā. Tagad ņchi tautina ari ņazehlušeš pret Turkeem un ņabeedrojusehs ar Montenegreescheem. Turku pretneeku pulks wairojahs.

Amerikas seemelu walstis tagad zet lihdišchiniga presidenta Grant weetā jaunu presidentu, pee kam leels eefchigs nemeers iszhelees, tā ka dašhā weetā pat kara-ņpeħls bija jaunem palihgā. Sawā laiķā pašinosim, kā ar ņcho leetu nobeidsees.

Atbildes.

Skol. A. P. ņnemim, bet paħšinatu.

Skol. S. Th. — rg — L. Gez. Juhs „Rehtmašch. mahš.“ jo tuwal apluhodani atradahm par waijadšigu, to ņinatnišči mahšitam ņkolas-wihtram kritikas deht peesuhiti, kuru sawā laiķā usnemim.

J. w. S. — L. Waj Juhs jau atkal usahat? Waj ta ir patešiba un kristiga miħlestiba, ko Juhs leetatees ņudinajot? Waj Juhs ņwehtu-rumi jau esat pees miefušchi? Juhs atkal no jauna muhs aizinat us karu — ņineet tad: Juhs muhs alašch atradišet gatawus, bet nepeemirstat tos dšeešmineeka wahrdus: „Der Mensch versuche die Götter nicht!“ (zilwels lai nelaitina deewus.)

Paģ. strihw. A. — **Šchch. K.** G. Mather'a litumu kraħjums (wahzihsti) ir dabonams Jelgawā — Lutas (Wehre) k. gr. bodē un Rihgā — Bruģera k. gr. bodē. Jo plašchalas ņinas par ņcho kraħjumu Juhs atradišet. „Balt. Semk.“ 21. un 47. num. 1876.

Redakcija.

Atbildošchais redaktors un isdewejs: **G. Mather's.**

Studijumi.

„Baltijas Wehstnesis“

isnahks ari nahfošhā 1877. gadā, tapat weenu reiši nedekā kā lihdišchim, un maħšahs:

par gadu: **2 rbl. — kap.;** ar peesuhitišchanu **2 rbl. 50 kap.**
 „ pušgadu: **1 „ 10 „ „ 1 „ 40 „**

„Balt. Wehstnesis“ ari nahfošhā gadā staigahs ņawu lihdišchinigo, laħitajeem labi pašihstamo zelu, weenumehr wehrā lihdamš ņawas tautas un ņawa laiķa wajadšibas.

Pastelešhana isdarama tikai pee manis ween, Dsirnawu eelā, Ra-ņaka namā Nr. 69, waj ari manā graħmatu-bodē (zitreis „Pumpura u. beedra“), Dsirnawu eelā Nr. 39. Par zitur isdaritahm pastelešchanahm redakcija ne-atbild.

Ari turpmak it us dešmit eksemplareem, kas us weenu adreši buhs pasteleti, tiks peelikts weens briħweksemplars.

Redaktoris: **B. Dihrišis.**

Skolas beħrni,

teel no 7 ta janw. 1877 pee manis labā koštē usnemti, un behrneem pee usdotahm ņkolas-mahzibahm aħr-štundās peepalihdžets. Šruntigas mušila štundas, **ņlawerees, ehrgeles un ņjoles** speħlešchanā, kā ari dšeedašchanā, teel no manim dotas. Ja-peemeldejahs, Paļejas eelā № 42, netahli no Annas wahreem, no pulkstē 9 lihdi 12 pr. pušd. pee

Th. Bekmann.
 zitreisēja Leel-Sesawas ehrgelneeka un Jaun-Swirlantas ņkolotaja.

Jelgawas Latw. Kurlmehmu ņkolā atlaidihs ņkolas-beħrni us ņemas ņwehtteem ņestdeem, tai 18. dezemberi 1876. Skolā atkal jaņanahst ņwehtdeem, tai 9. janwari 1877.

Latw. Kurlmehmu ņkolās preekščneeziba.

Jelgawā, 23 nowemberi 1876.

B. van Dyt,
 Rihgā,

leelā ņmišchu-eelā № 1. un 19.

Claytona

lokomobiles, kulk. mašhines,

Pačarda

superfosfats

un wišabas zitas laukšainneezibas mašhines un rihti.

Siteju- un ņistu-

kulamaħs-mašhines

— ar rotahm un ņiħnahm dšenamas — kuras zaur ņawu ņališchanu ari pee mums tā toti derigas ipahdijušchahs — ar miħnu leħgereem un ar dšelšu- waj kola-štellem; wišabus **Angleeschu- un Sweedru-arklus;**

dšelšu nandas- un weħritibas- pa-piħru ņkapjus preekšč pagasta wal-bibahm — [185] pahrdod no leħgera

Ziegler un beedr.,

Rihgā, Leelajā Piis-eelā № 19

Romišjoners preekšč Smolenstas ņemtopibas-beedribas

ņem Sawas Keisarištas Augštibas Leelšitka Nikolajo Nikolajewištcha Wezata aištahwešchanas.

Sweedru, Ang-leeschu un Wahju ween-un diwjuhgu no kola jeb dšelles taišitus.

Arklus

Gezchas ar kola-štellem

Arklu dakas,

ka: stahwi, soles, strihkes-dehtus no labatahs un jaunatahs formas

is fabritas no

Dešverum'a Bruč,

Sweedrijā,

peedahwa no ņawas weenigahs pahrdošchanas-weetas

J. W. Graħmann,

Rihgā,

Nikolaja-eelā, štreħlneeku dahřsam blakus.

"Baltijas Semkopis"

isnāhts āri 1877. g. un nekā, tā lihsj šhim, sīnas un mahjības par laufsaimneezību, lopu-, bišču- un dārsu-kopschānu,

kā arī politikas un zitas sīnas

un pahrspreedumus par dāschadāhm leetāhm.

Āhtri wairojēds lastitaju sīkās un kreetni lihsjstrahdneeki redalzijai dōd eespehju, sīwas tapas nolemto ušdewumu pehž wajadsibas ispidit un to eewehrot, las semkopjeem leeti der.

Wakā: par gadu 2 r., par 1/2 g. 1 r. 10 f. un ar peesuhstichānu 2 r. 60 f. un 1 r. 40 f. Rihgā ar peesuhstichānu zaur grahmatu-pahrbotawāhm 2 r. 30 fap. f.

Redalzijās pasta adrese: "Baltijas Semkopja" redalzijai — Jelgawā. An die Redaction des "Balt. Semkopis" — Mitau.

Sludinājumi preešč pagastu waldehm un teesāhm, kā arī no semkopjeem, kopmanēem un t. pr. matfā titai 5 fap. par rindānu.

Apstelleschāna: wijsās weetas, tur un tā jau laitralstus apstelle. Nauda ja-eesubta jeb ja-eeematfā tuhtit; tomehr tee, las pasta tahuma waj zitu laweltu deht no laukeem tuhtit nespehji matfā lihsjstrahdneeki, to war wehlafti atlihsjstānāt, bet tad redalzijai pašāji jarafsta. Kas no laukeem 6 eksemplārus uš weenu adresi apstelle, dabu 1 eksemplāri par weli klāht. Grahmatu pahrbotawās dabu uš 10 eksempl. weenu pahrat, bet no lastitājeem tahs ihpāschu matfā nedrihtst nēmt. Par sanemtāhm apstelleschānāhm preešč eksemplāreem, las par pastu sūhtāmi, Jelgawā nematfāhs ne tā, tadēht ka šchē katrs war redalzijai sīnēeg; bet Rihgā atlihsjstānāhs par latru tā apstelletu eksempl. 10 fap.

Idalischānās weetas: Jelgawā: grahmatu-pahrbotawās un par weli pee kopmanēem Klein, Sepker un Siller k.k.; Rihgā: grahmatu-pahrbotawās un par weli pee kopmanēem Verchendorff, Kalku- un Schuhm-zelu stuhri, № 13, un Windmann, Ūhr-Rihgās Kalku-eeelā № 18.

Jelgawā, Katotu eelā № 2.

Redaktors: G. Mather's.

Par eewehroščianu.

Ar 1877to gadu "Mahjas weefis," kas no 1856ta gada sahtot teet no manis apgahdats un drufats, ušnēms sīwū 22tro gada-gahjumu. "Mahjas weefis" bej peelituma matfā 1 rubl., ar peelitumu 1 rubl. 75 fap.; ar peesuhstichānu par pastu "Mahjas weefis" pats 1 rubl. 60 fap. un ar peelitumu 2 rubl. 35 fap.

Zaur kreetneem rāstēem un skādrū, weegli sīprotāmu walodu "Mahjas weefis" Latwju tautas mihsletību un uštizību jo plāschā meirā eemantojis, tā ka pehž lastitaju staitka wīnš stīp ziteem Latweešču laitralsteem pīrā weetā stāhw.

"Mahjas weefis" it nedēlas nēsi sīnas pahr pasāules jo sīwarigeem un eewehrojameem notikumēem un bej tam pašneeds lastitājeem par pamahjību un derigu laika-kawelli dāschadus rāstus, lai mahnu tiziba un aīspreedumi justu un turpreti labi titumi un kreetns tautas-gārs spēhdā pēenēmos.

"Mahjas weefa" peelitums pašneeds stāhstus, eewehrojāmus notikumus, gudribas-graudinūs, dšesiminas, jōtus un sīneelus, sōbgāka sārinas u. t. pr. un zaur sīwū rāstū dāschadību it ihpāschī panahjis sīwū lastitaju mihsletību, tā ka gadu no gada nehmeju stāhts sīpīri wairojāhs.

"Mahjas weefim" ar sīwū peelitumu ihpāschās ušlāwēschānās nēwajaga, jo kas ar wīnu eepasīnees, ir wīnām draugs palzīs, bet teem, kas to wehl nepasīhtu, wehletum eepasīhtees ar šcho tautas lapu, jo "Mahjas weefis" nedrihtstietu nē wēna kreetna Latweešča mahjōs truhst.

Zēnīgus mīuščturūs, mahjītājus, mēšča-kungūs, kolotājus, pagasta preeščneelus un zitus Latweešču tautas draugus loti ušlūhdām, lai tā pat, kā lihsj šchim, arī turpmā sīwū palzīdšību k. udim pee "Mahjas weefa" apstelleschānās nē-āwāntu.

Rihgā: Mahjas weefa apstelleschānās teet preti nēmtas manā drufatāwā un Latweešču grahmatu bohde pee Rehtera bāsnīgas. Tad wehl zītās pilsehtās apstelleschānās preti nēms, proti. Slōkā: birgermeistērs **Bohlmann** k.; Zehsīs: kōhpmānis **Peterfon** k.; Walmeerdā: **G. G. Frey** k. sīwā grahmatu pahrbotawā **Wakā:** **Rudolf** k. sīwā grahmatu pahrbotawā; **Jeswainē:** pee apteekera k. **Krentenberg.** Jelgawā: **J. Schablowsky** k. sīwā grahmatu pahrbotawā; **S. Allunan** k. sīwā grahmatu pahrbotawā un **E. Sieslak** k. sīwā grahmatu un bišču drufatāwā pee tīrgus plāschā; **Tal dš:** kopmanis **Simsen** k. Jaunjelgawā: **Adolf Schwabe** k. sīwā grahmatu pahrbotawā; **Dobelē:** kopmanis **J. Dawidowsky** k. sīwā pahrbotawā; **Kuldīgā:** kopmanis **Lagding** k. sīwā pahrbotawā un tad **Dauskā:** **Goerke** k. sīwā apteekē.

Grust Plates,

Mahjas weefa apgahdatajs un redaktors.

Zabus un lehtus arklus, plānchānās-māschines, rotas- un gepetu-fulamas-māschines, gatāwūs pakāwūs, schuwāmas-māschines preešč mahjas un preešč strodereem, **superfosfātus** augstā satura pehž Rihgās politēchnitās wīš-jaunatām analīschm, pahrdbod.

Ziegler's un beedris.

No jensures atwehlets. Rihgā, 1. dezemberi 1876.

Semkopības lauka-rihkus

un plānjamās-māschines

kā: māsus ehrgtu-arklus pehž kahda pa wīšam jauna mudula, **Hohenheimes arklus** ar pulkeretu tehtu diels diwjuhgu un tā nosauktus **Jelgawās arklus** las goda-matfā ispelnījuschi, ezeičās, **ekstirpatorus sīrgu-grahbēklus**, **uniwersal-plātus-fehjamās māschines** ar sīrituēem.

"Budeye"

fastahdītās sahtu un labības plānjamās-māschines, dāschadas wehtischānās-māschines, **eksetu-māschines**, ar rotu greeščamas un **gepetu-fulamas māschines**, tura leelā iswehlē uš leģera

Ziegler's un beedris,

Rihgā, leelā Pils-eeelā Nr. 19.

Tobihša Jahnam!

Waj Tu man tapehž neraksti, ka es Jelgawā ešmu?

A a Janzīs.

Mans jaunais

Latweešču

Kalenderis

(ar bildehm puščlots)

uš 1877 g.

ir par wījeem ziteem lihsj šchim isnāh-kušcheem jo wairak eewehrojāms zaur sīwū bagatīgu satura, ihpāschī arī zaur to, ka tānī atrodahs derigi rāstī un sīnas preešč laufsaimneekēm, to ziti Latweešču kalēderi lihsj šchim wehl nehija sīwā peelitumā ušnehmūschī, kā par peem.: **Grūht-nejuma-kalēderis** preešč sīrgēem, gowīhm, aītahm, zūhlahm; **saimneezīgi eewehrojūmi;** dšelsēzēlu lihnījas, rentes-tabulas, sīmpelapapīhru ženas, tīrgūs. Stāhstī un dšejoli k.

E. Sieslak's,

bišču- un grahmatu-drufatājs.

Jelgawā, pee tīrgus-plāschā.

Zēnījāmus semkopjus, kas gribetu eetaisīt

semkopības- un amatneezības darba-weetas,

kā sūdmalas preešč mīlkeem, sīehrlehm, lauleem waj elšas; tā pat arī sahgu-sūdmalas, teegelu žepus, sēmes-matfās spaidus, wīlnās-lāhstuwēs, waj alus-bruhšchus un brandwīhna dedsīnatuwēs, darām zaur šcho uš to ušmanīgus, ka zīwīl-īnšchēneris **N. Diekmann** kungs, kas wairak gabus ar tahdāhm leetāhm darbojēes un tahs īmehgīnājis, pēbahwājāhs preešč plāhru sīgatāmoschānās, eēnāhščānu- un īdoščānu-aprehlīnāschānās un padoma pēdoschānās, tahdā wīhšē tas wīslābaki īdārams, un nēmt preti tahdus ušdewumus sīwā kantori

Ziegler's un beedris.

Rihgā, Pils-eeelā № 19.

Behri, kas Jelgawā stolu apmetle, teet fortēti ušnēmti, tā arī uš wehleschānās **pa-ehdināti** — pee tolegijas-rahta **Grīnera** tūndjes, **Ratīhnas-eeelā** № 1, **Joselfona** namā. Tē pat war arī **jaunās meitas**, kas par tehtu matfā sīrodereščānu grib eemahjītees, pēteitēees. [202-2]

Weenas māš bruhketas **ehrgeles** un weenas **flaweerēs** top lehti pahrdotas **Ehrgtu Wezmuischā,** **Zehsu** aprīnki.

Ar rotāhm, kā arī ar kahjāhm dšēnamas

schuhščchānās- māschines

preešč mahjas-bruhketas, tā arī preešč strodereem, turpneekēm, **rehdīneekēm** pahrdbod par lehtāhām zēnahm [167]

Ziegler un beedr.,

Rihgā, Pils-eeelā № 19.

Rulāmāhs- māschines

ar tīwāhtu, sīrgu- un rotu-spehtu dšēnamas,

labības-wehtischānās-

un **eksetu-māschines**

leelā iswehlē no leģera pahrdbod

Ziegler un beedris,

Rihgā, Pils-eeelā № 19.

Pakāwūs,

māschīnu-eklu un

dezīmalšwarūs

pahrdbod no leģera

[169]

Ziegler un beedr.,

Rihgā, leelā Pils-eeelā № 19.

Drufatājs pee **E. Sieslak'a,** grahmatu- un bišču-drufatāwā, Jelgawā.

Biegler un beedris, Rihgâ,

Pils-eelâ Nr. 19,

krājums tehnisku un semkohpibas-maschinu.

№ 12.

Schujamo-maschinu zenu-rahditajs.

A. Rohku-schujamas-maschines.

Preekšč keshu-duhreeneem.

„Simple“, ar kohka kastiti, 2 wihs-
letajeem, 1 linealu un 6 adatahm . . . 6 rubf.

„Ekspres“, ar 2 wihsletajeem, li-
nealu, ekas-kanninu un 6 adatahm . . . 12 „

Preekšč stepefchanas duhreeneem:

„Saksonia“, ihsti patihtama sistema,
familiju maschine ar daschadeem apa-
rateem 28 rubf.

Lapate ar isgresnotu apakščstahwu . . . 30 „

„Saksonia Regia“, taspats si-
stems, tikai pahrlabohts, kas nekahdu
trohlfni nedara, strahda bes sohbu-ra-
teem, ar eerikti, ka pee pawedeena us-
spohleschanas maschinu war list meerâ
stahweht 30 „

„Viktoria“, ar dauds aparateem . . . 25 „
reeksta-kohka lahbite (schatule) pee tam . . . 10 „

„Tailor's Patent“, ar aparat. 25 „
ahdas lahbite (schatule) pee tam . . . 12 „

„Little Howe“, ar aparateem 27 „

„Swiftschure“, ar aparateem 26 „

„Singer“, ar aparateem 30 „

„ „ „ ar kohka kahju 32 „

B. Nr kahjahm dsenamas.

Preekšč familijas bruhkes:

„Singer“-sistema, ar dauds palih-
dsibas aparateem 50 rubf.

„ „ „ ar masu aifflehd samo
kastiti 55 „

„ „ „ un ar eerikti,
ka maschinu pee usspohleschanas war
list meerâ stahweht 57 „

„Howe“ ar aparateem 70 „

„Wheeler un Wilson“, ar keh-
reju (Greifer) un aparateem 45 „

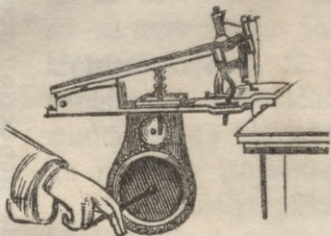
Lapate maschine ar kasti 50 „

Preekšč amatneekem:

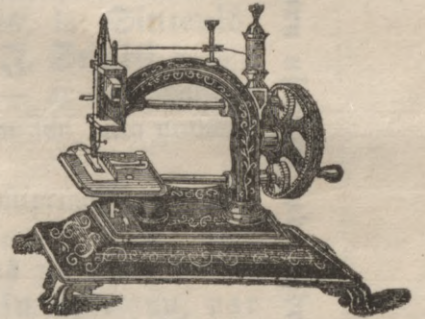
„Grower un Baker“-sistema
Nr. 1, preekšč dahmu-ffrohderescha-
nas un weegla kurpneeka-darba 65 „

„Singer“-sistema, widejâ leelu-
mâ preekšč prasta ffrohdera-darba 70 „

„Grower un Baker“-sistema
Nr. 2, preekšč grubtata ffrohdera-
un kurpneeka-darba 75 „

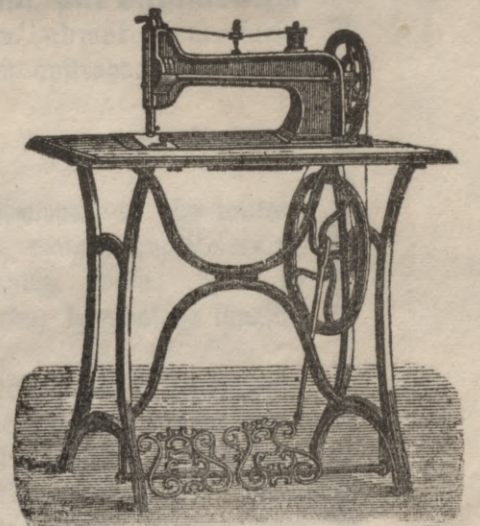
Simple.

Ekspres.

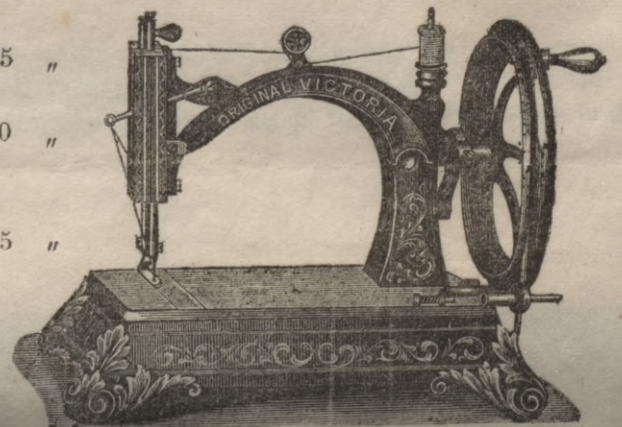
Singera sisteme.

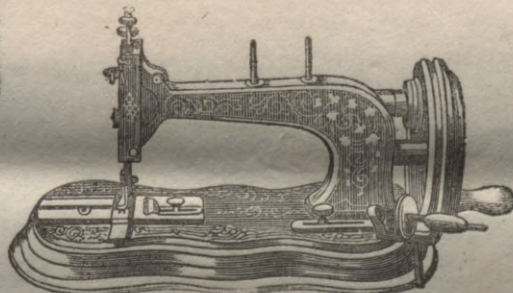
Grower un Baker-sistema № 2.

Grower un Baker-sisteme № 1.

Viktoria.

Saksonia Regia.

Uzaizinaschana.

„Baltijas Semkopis“

ar 1877. gadu usnems sawu

3. gada-gahjumu.

Pa to laiku, kamehr wansch sawai tautai, bet ihpachi Baltijas semkopjeem ar ustizigu prahtu un ar nopeetnu zenschanos pehz ta labaka mehka kalpojis, winam ir laimejees tautas atfihshanu eepelnitees un ne ween leelu lasitaju skaitu, bet ari kreetnus lihdsstrahdneekus eeguhtees, ka: **Sintenis, Leppewitshu, A. Grunhofu**, skunsts-dahrsneeku **Klewer's**, studentu **Selmani, J. Semiti**, muhsu pasihstamos rakstneekus **Lappas Mahrtinu** un **Th. Beckmani** un dauds zitus, — ar kuru palihgu wansch wisas sadshwes un saimneezibas nodalas ir spehjis un zer ari jo projam schi laika prasibas un semkopju wajadsibas eewehrot un istfaidrot.

Ihpachi „Baltijas Semkopis“ nesh pehz sawa no eeschleetu Ministera kunga apstiprinata programa schahdas sinas un mahzibas, kur eespehjams **ar bildehm:**

- 1) politikas, andeles, naudas zenu un wisadas zitas sinas is eeschsemes un ahrfemehm.
- 2) rakstus par semkopibu, lopu audseschanu, bishu-, saknu- un koku-dahrsu kopschanu, par augku un saimneezibas eenahkumu jo derigu isleetaschanu;
- 3) par ehku buhwi, semkopibas rihkeem un maschinehm;
- 4) par isfargaschanos no sehrgahm un sylimibahm;
- 5) rakstus par dabas sinatnibahm, industriju uc.
- 6) rakstus un stahstus kauschu attihstibas leeta;
- 7) padomus un rezepes semkopjeem un saimneezehm;
- 8) atbildes us dasch daschadeem jautajumeem;
- 9) Sludinajumus.

Turpmak sahksim ari isfkaidroschanas dot **par muhsu likumeem un teesahm, par daschadahm prozejehm u. t. j. pr.**, preeksh kura noluhka mums ari ziti no Rihgas Latw. advokateem sawu palihgu peesolijuschi. Mums leekahs, ka jau tadehk schi dsihwes nodala notigi ween apstrahdajama, ka ta lihds schim Latweeschu rakstos gandrihs ne kur naw eewehrota.

Schis bagatais programs pasneeds ta leelam ka masam, ta mahzitam ka nemahzitam semkopim un Latweetim tahs mahzibas un pamahzishanas, bes kurahtm dsihwe newar istift.

„Balt. Semkopja“ redakzija tad nu usluhds semkopjus un zitus Baltijas eedshwotajus, scho tautaslapu pee laika apstellet, bet ihpachi zeen. pagastu wezatos, skrihwerus, preekshneekus, mahzitajus, skolotajus u. t. j. pr., apstelletajeem laipnigi nahkt palihga un apstelletos eksemplarus labprahtimi isdalit. Zaur to tee ari no sawas puses strahdahs lihds pee ta gruhda, bet wajadsiga un swariga darba, ko redakzija ihpachi preeksh saweem Latweeschu brahkeem usnehmusehs.

„Baltijas Semkopis“ isnahk reisi nedela, ar labu papihri un jauku druku, leelaks ne ka ta leelaka daka no Latw. laikraksteem. Ja buhs wajadsigs, tad to ar 1877. gadu wehl paleelinahs, **bes ka maksa kluhtu pa-angstinata.** „Balt. Semk.“ maksa: par gadu 2 rubl., par 1/2 g. 110 kap.; ar peesuhstichanu par pastu: 2 r. 60 kap. un 1 r. 40. Kas no laukeem 6 eksemplarus us weenu adresi apstelle, dabo weenu eksemplaru par wolti klah. Nauda japeesuhda tuhli, tomehr kam pasta tahkuma jeb zitu kluhdu dehk tas nau eespehjams, to war wehla peesuhtit.

Sludinajumi no teesahm, waldehm, semkopjeem, kopmaneem uc. maksa tikai 5 kap. par rindinu.

Jelgawa, Katoku eela, № 2.

Redaktors: **G. Mather's.**

